ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A42946309
Lietas arhīva Nr. AA43-3661-13/5

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2013.gada 16.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnesis referents V.Poķis,

tiesneses I.Amona un S.Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA /Nosaukums/ pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2009.gada 26.augusta lēmuma Nr.1-6.1-877 un 2010.gada 21.janvāra lēmuma Nr.1-6.1-13 atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, sakarā ar SIA /Nosaukums/ un Ekonomikas ministrijas apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 27.jūlijā SIA /Nosaukums/ vērsās Ekonomikas ministrijā (turpmāk – Ministrija vai atbildētāja) ar iesniegumu, lai iegūtu tiesības vēja elektrostacijā saražotās elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 24.februāra noteikumiem Nr.198 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu teikšanas kārtību" (turpmāk – Noteikumi Nr.198).

Ar Ministrijas 2009.gada 26.augusta lēmumu Nr.1-6.1-877 (turpmāk - Lēmums) SIA /Nosaukums/ atteikts piešķirt tiesības pārdot elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, vēja elektrostacijā „Dzērvju pļavas 40MW" saimniecības /Nosaukums/, /Nosaukums/, /Nosaukums/, /Nosaukums/, /Nosaukums/, /Nosaukums/ un /Nosaukums/ Užavas pagastā, Ventspils novadā obligātā iepirkuma ietvaros. Lēmums pamatots ar to, ka 2010.gadā pieejamo obligātā iepirkuma ietvaros iepērkamās elektroenerģijas apjomu vēja elektrostacijām ar jaudu lielāku par 0,25 MW līdz 2010.gadam noteikt nav iespējams, tādējādi nav arī iespējams piešķirt obligātā iepirkuma tiesības 2010.gada apjoma ietvaros. Lēmumā arī norādīts, ka Ministrija ir pārtraukusi tiesību piešķiršanu, jo ir sasniegts limits. Lēmumā norādīts, ka SIA /Nosaukums/ ir tiesības iesniegt jaunu iesniegumu tiesību iegūšanai 2010.gadā, sākot no 2010.gada 1.janvāra.

[2] 2009.gada 25.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts SIA /Nosaukums/ (turpmāk - pieteicēja) pieteikums par Lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[3] Izpildot Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 30.oktobra lēmumu par pagaidu noregulējumu, Ministrija ar 2010.gada 21.janvāra lēmumu Nr.1-6.1-13 (turpmāk – Ministrijas lēmums) nolēma nepiešķirt pieteicējai prasītās tiesības. Ministrijas lēmums pamatots ar grozījumiem Noteikumos Nr.198 (stājās spēkā 2009.gada 29.decembrī), pēc kuriem noteikumu 7.punkts paredz, ka iesniegumu jāiesniedz no attiecīgā gada 1.aprīļa. Pieteicējas iesniegums iesniegts 2009.gada 27.jūlijā, tāpēc neatbilst noteikumiem.

Izskatot pieteicējas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 30.oktobra lēmuma nepienācīgu izpildi, Administratīvā

apgabaltiesa ar 2010.gada 19.marta lēmumu noraidīja sūdzību, atzīstot, ka apgabaltiesas lēmums par pagaidu noregulējumu ar Ministrijas lēmumu izpildīts pareizi.

Pieteicēja papildināja prasījumu, papildus prasījumam par labvēlīga administratīvā akta izdošanu lūdzot izvērtēt arī Lēmuma un Ministrijas lēmuma tiesiskumu, norādot, ka šo lēmumu prettiesiskuma konstatējums nepieciešams, lai prasītu atlīdzinājumu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.augusta spriedumu pieteicējas pieteikums daļēji apmierināts, atzīstot Lēmumu par prettiesisku. Savukārt pieteikums daļā par Ministrijas lēmuma atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirtas tiesības pārdot vēja elektrostacijā ar jaudu lielāku par 0,25 MW saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam, noraidīts.

Spriedums daļā par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lēmumu ir pieņēmis ekonomikas ministrs. Lēmumā norādīts, ka ministrs, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta otro daļu, ar 2009.gada 15.aprīļa rīkojumu Nr.151 ir pārņēmis savā kompetencē lēmumu pieņemšanu par tiesību piešķiršanu pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

No Noteikumu Nr.198 13. un 16.punkta, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta pirmās, otrās un ceturtās daļas izriet, ka augstāka iestāde (amatpersona) var pārņemt gan pakļautībā, gan izņēmuma gadījumos arī pārraudzībā esošas iestādes (amatpersonas) lietvedībā esošu lietu. Tomēr administratīvā procesa ietvaros pilnvaru pārņemšanas tiesības ir pārvaldes amatpersonai, kurai administratīvo aktu var apstrīdēt.

Noteikumu Nr.198 27.punkts noteic, ka ministrijas lēmumu nepiešķirt komersantam tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros var pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā (turpmāk - APL) noteiktajā kārtībā. Savukārt no APL 188.panta otrajā daļā ietvertā regulējuma izriet, ka gadījumā, ja augstākas iestādes nav vai tā ir Ministru kabinets, iestādes lēmums nav pārskatāms apstrīdēšanas kārtībā, bet uzreiz pārsūdzams tiesā.

Tā kā Ministrijas augstāka iestāde ir Ministru kabinets, Ministrijas lēmums nav apstrīdams, bet gan uzreiz pārsūdzams tiesā. Tātad nepastāv pārvaldes amatpersona, kurai administratīvo aktu var apstrīdēt. Tiesa arī nekonstatēja, ka Noteikumi Nr.198 paredzētu īpašu ekonomikas ministra kompetenci Ministrijas pilnvaru pārņemšanā. Papildus tiesa norādīja, ka ministrs nav uzskatāms par pārvaldes amatpersonu. Pārvaldes amatpersona atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1.panta 10.punktam ir amatpersona, kura ir civildienesta ierēdnis vai iestādes darbinieks un kuru ieceļ amatā vai pieņem darbā, pamatojoties uz profesionāliem kritērijiem. Savukārt ministrs ir politiska amatpersona, kuru ieceļ, pamatojoties uz politiskiem kritērijiem. Lai arī ministrs atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 19.panta pirmajai daļai vada ministrijas darbu, tomēr ministra kompetence administratīvā procesa ietvaros ir ierobežota. Piemēram, minētā panta otrās daļas 4.punkts tieši noteic, ka ministrs var atcelt parlamentārā sekretāra, valsts sekretāra un citu ministrijas pārvaldes amatpersonu izdotos normatīvos aktus, lēmumus un rīkojumus, izņemot administratīvos aktus. Tātad tiesību normas ierobežo ministra kā politiskas amatpersonas /Nosaukums/ lēmumu pieņemšanā administratīvā procesa ietvaros.

[4.2] Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka ekonomikas ministrs, pārņemot savā kompetencē lēmumu pieņemšanu par tiesību piešķiršanu pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ir pārkāpis APL 51.pantu (administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu), kā arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta ceturto daļu. Secīgi tiesa konstatēja, ka administratīvo aktu ir izdevusi amatpersona, kurai šāda akta izdošana nav piekritīga.

Piekritības kļūdas parasti rada administratīvā akta spēkā neesamību. Proti, APL 74.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka administratīvais akts nav spēkā, ja to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga (izņemot gadījumu, kad administratīvā procesa laikā mainās teritoriālā piekritība). Citiem vārdiem, ja iestāde tai piešķirto publisko varu ir izmantojusi tik nelikumīgi, neprecīzi un nepilnvērtīgi, tad no adresāta šāds akts nevar prasīt nekādu rīcību vai uzlikt pienākumus. Tātad likumdevējs atzinis, ka piekritības kļūda ir būtisks procesuālais pārkāpums. Turklāt tiesas ieskatā, konstatējot, ka administratīvo aktu izdevusi iestāde ārpus savas kompetences, nav nozīmes apsvērumiem par to, vai šāds pārkāpums ir ietekmējis administratīvo aktu pēc būtības, jo aktu izdevusi iestāde (amatpersona), kurai šādu tiesību vispār nav. Tādējādi, lai arī atbilstoši tiesību normām iesnieguma iesniegšanas brīdī pieteicēja nevarēja pretendēt uz tiesībām pārdot vēja elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, šis apstāklis neietekmē tiesas secinājumu, ka ir pieļauts būtisks procesuāls pārkāpums.

[5] Izskatījusi pieteicējas un atbildētājas apelācijas sūdzības, Administratīvā apgabaltiesa ar 2013.gada 4.aprīļa spriedumu pieteikumu apmierināja daļā, atzīstot par prettiesisku Lēmumu, kā arī noraidot pieteikumu daļā par Ministrijas lēmuma atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Administratīvā apgabaltiesa pievienojusies pirmās instances tiesas sprieduma motīviem.

[6] Izskatījis pieteicējas un atbildētājas kasācijas sūdzības, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk - Senāts) ar 2013.gada 23.augusta spriedumu: 1) atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.aprīļa spriedumu daļā par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku un valsts nodevas atlīdzināšanu, nosūtot lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai; 2) atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.aprīļa spriedumu daļā par pieteikuma noraidīšanu daļā par Ministrijas lēmuma atzīšanu par prettiesisku, izbeidzot tiesvedību šajā lietas daļā; 3) atstāja negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.aprīļa spriedumu pārējā daļā (attiecībā par prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu).

[7] Saskaņā ar APL 245.pantu un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas pieteikums ir noraidāms daļā par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku.

[9] Saskaņā ar APL 350.panta pirmo daļu tiesību normu interpretācija, kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

Senāts ir norādījis, ka Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta ceturtajā daļā, kas regulē lietas pārņemšanu administratīvā procesa ietvaros, ir atsauce arī uz šā panta otro daļu, kura savukārt noteic, ka ministrs (Ministru kabineta loceklis) var pārņemt pārraudzībā esošas tiešās pārvaldes iestādes vai pārvaldes amatpersonas lietvedībā esošu lietu savā kompetencē. Šāds regulējums ir saprotams un iegulst likuma sistēmā tikai tad, ja pieņem, ka 37.panta ceturtā daļa tomēr paredz (neizslēdz) ministra pilnvaru pārņemšanas tiesības administratīvajā procesā.

[10] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta otrā daļa paredz, ka izņēmuma gadījumā augstāka iestāde vai amatpersona var pārņemt pārraudzībā esošas tiešās pārvaldes iestādes vai pārvaldes amatpersonas lietvedībā esošu lietu savā kompetencē. Šādā gadījumā iestāde vai amatpersona, kas vēlas šīs tiesības īstenot, to var darīt tikai tad, ja ir saņēmusi savas augstākas iestādes vai amatpersonas rakstveida piekrišanu. Piekrišana nav nepieciešama, ja pilnvaru pārņemšanas tiesības izmanto Ministru kabineta loceklis.

Apgabaltiesa atzīst, ka ekonomikas ministrs izskatāmajā gadījumā varēja piemērot minēto tiesību normu un pārņemt lietu savā kompetencē, jo nav konstatējams kāds no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta piektajā daļā norādītajiem gadījumiem, kad pilnvaru pārņemšana nav pieļaujama. Līdz ar to secināms, ka Lēmums ir atzīstams par tiesisku.

Ņemot vērā, ka spēkā ir stājies Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.aprīļa spriedums daļā, ar kuru ir noraidīts pieteicējas prasījums par labvēlīga akta izdošanu, nav nepieciešams atkārtoti pārbaudīt citus argumentus, kas norādīti pieteicējas apelācijas sūdzībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 245., 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt SIA /Nosaukums/ pieteikumu daļā par Ekonomikas ministrijas 2009.gada 26.augusta lēmuma Nr.1-6.1-877 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

V.Poķis

Tiesnesis referents *(paraksts)*

I.Amona

Tiesneses *(paraksts)*

(paraksts) S.Liniņa